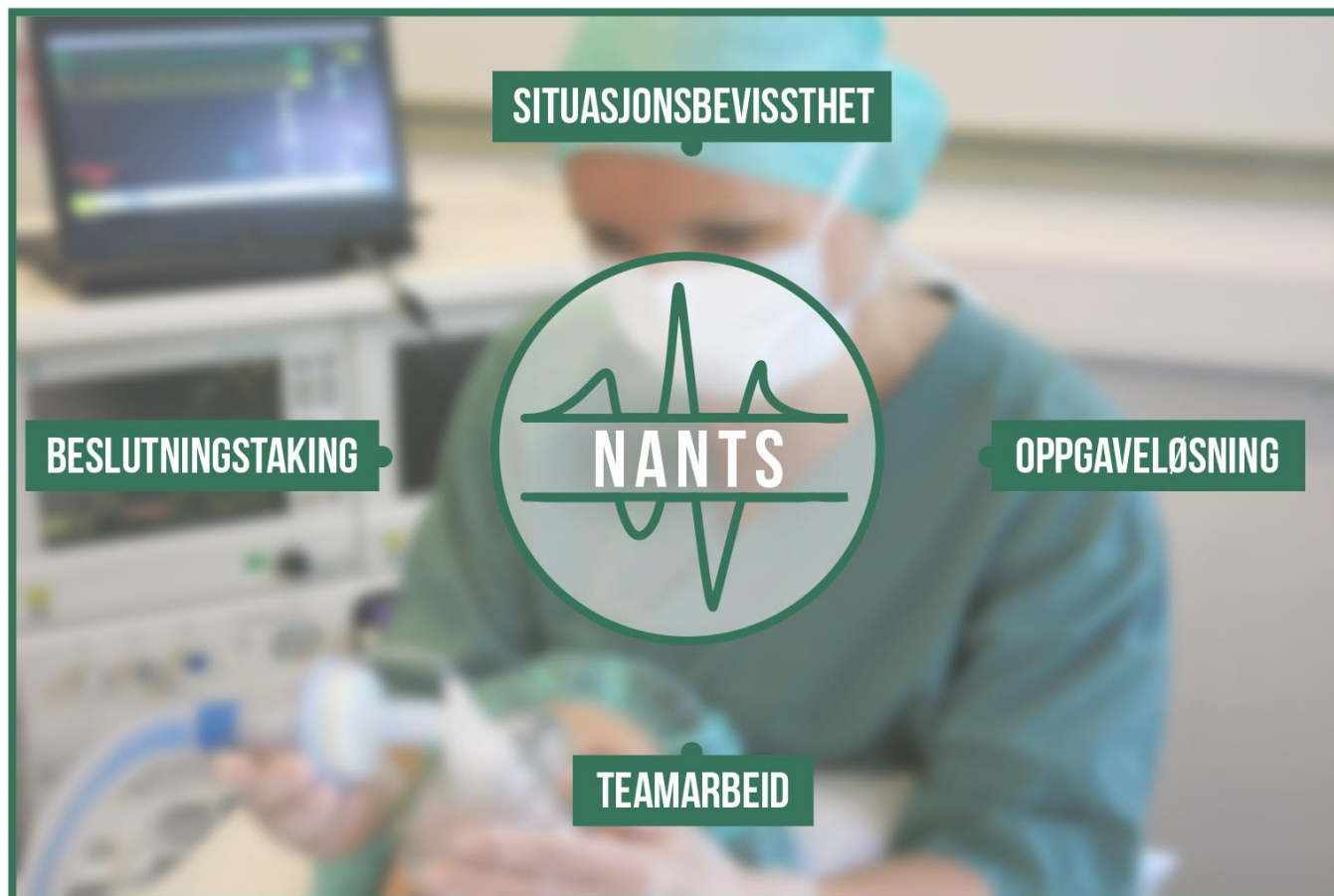

NANTS-no

VURDERING AV ANESTESISYKEPLEIERNES IKKE-TEKNISKE FERDIGHETER

Copyright Scottish Clinical Simulation Centre and University of Aberdeen (Fletcher, G., Flin, R., McGeorge, P., Glavin, R., Maran, N., & Patey, R., 2003).

ANTS (Anaesthetists' Non-Technical Skills) er opprinnelig utviklet til bruk for anestesileger. ANTS ble oversatt til norsk ved Høgskolen i Gjøvik i 2009 og tilpasset til bruk for anestesisykepleiere i Norge som NANTS-no (Nurse Anaesthetists' Non-Technical Skills – Norway) i 2014 av Fiona Flynn, Kjersti Sandaker, Randi Ballangrud og Marie-Louise Hall-Lord.

Ikke-tekniske ferdigheter beskrives som kognitive, sosiale og interpersonelle ferdigheter som sammen med tekniske ferdigheter bidrar til å håndtere oppgaver på en effektiv og sikker måte.

Flin, O'Connor & Crichton (2008) *Safety at the sharp end: a guide to non-technical skills*

Forskning viser at hoveddelen av anestesirelaterte uønskede hendelser er et resultat av menneskelige faktorer. Tradisjonelt har mye av fokuset både under utdanning og i anestesisykepleierens arbeid vært rettet mot mestring av de tekniske ferdighetene. Men for å fremme pasientens sikkerhet og en høy faglig profesjonsutøvelse i en kompleks og dynamisk hverdag, er anestesisykepleierens ikke-tekniske ferdigheter minst like viktig. Disse *ikke-tekniske ferdighetene* komplementerer de tekniske ferdighetene, og omfatter både kognitive prosesser som situasjonsbevissthet og beslutningstaking og interpersonelle ferdigheter som problemløsning og teamarbeid. I teamarbeidet på operasjonsstua vil gode ikke-tekniske ferdigheter være avgjørende for en sikker og effektiv pasientbehandling.

NANTS-no (Nurse Anaesthetists' Non-Technical Skills - Norway) bygger på ANTS (Anaesthetists' Non-Technical Skills), og er et systematisk rammeverk for vurdering av ikke-tekniske ferdigheter hos anestesisykepleiere i Norge. Det kan brukes ved ferdighetsutvikling og veiledning av studenter og anestesisykepleiere, både under simuleringstrening og i klinisk praksis. NANTS-no har fokus på individet i teamet, og på hvordan den enkeltes bidrag påvirker pasientsituasjonen. Gjennom egen refleksjon og konkrete tilbakemeldinger, kan verktøyet bidra til å utvikle en mer systematisk tilnærming til det daglige rutinearbeidet og håndtering av akutte situasjoner, samt gi anestesisykepleiere et felles språk for å beskrive deres tause kunnskap.

NANTS-no er hierarkisk oppbygd med 4 hovedkategorier og 15 elementer med ulike kjennetegn på god og uhensiktsmessig adferd.

Kategorier	Elementer
Situasjonsbevissthet	<ul style="list-style-type: none">▪ Innhente informasjon▪ Identifisere og forstå▪ Forutse og være i forkant
Beslutningstaking	<ul style="list-style-type: none">▪ Identifisere handlingsalternativer▪ Vurdere risikofaktorer og velge handlingsalternativ▪ Revurdere
Oppgaveløsning	<ul style="list-style-type: none">▪ Planlegge og forberede▪ Prioritere▪ Identifisere og anvende ressurser▪ Overholde standarder og kvalitet
Teamarbeid	<ul style="list-style-type: none">▪ Utveksle informasjon▪ Vurdere roller og kompetanser▪ Koordinere aktiviteter▪ Vise autoritet og gjennomslagskraft▪ Støtte andre teammedlemmer

SITUASJONSBEVISSTHET

Omfatter ferdigheter angående opprettholdelse av full oppmerksomhet over arbeidssituasjonen ved å integrere relevant informasjon fra omgivelsene; forstå betydningen av innhentet informasjon, og forutse hva som kan hende videre. Kategorien inneholder tre elementer: innhente informasjon; identifisere og forstå; forutse/være i forkant.

Innhente informasjon - samle aktivt inn all relevant informasjon i den enkelte situasjonen gjennom kontinuerlig observasjon og overvåking av omgivelsene.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">✓ Innhenter og dokumenterer relevant pasientinformasjon preoperativt✓ Observerer pasient, væsker og medikamenter, overvåkningsskjermer og annet medisinskteknisk utstyr kontinuerlig✓ Søker aktivt informasjon fra teamet for å identifisere eventuelle problemer✓ Er oppmerksom på det som foregår i operasjonsfeltet✓ Innhenter informasjon fra flere kilder for å øke påliteligheten	<ul style="list-style-type: none">✗ Er ukonsentrert og reduserer overvåkningsnivået ved forstyrrelser fra omgivelsene✗ Tilpasser ikke de fysiske omgivelsene for å få bedre oversikt✗ Er ustrukturert og fragmentert ved innhenting av informasjon✗ Stiller ikke spørsmål for å orientere seg om situasjonen ved overtakelse av ansvar for pasienten

Identifisere og forstå - tolke innhentet informasjon for å identifisere overensstemmelse mellom nåværende og forventet tilstand, og oppdatere forståelsen av situasjonen.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">✓ Øker graden av overvåking som respons på pasientens tilstand✓ Deler informasjon om situasjonens alvorlighetsgrad med andre teammedlemmer✓ Tilpasser kommunikasjon og adferd i forhold til situasjonen	<ul style="list-style-type: none">✗ Responderer ikke på endringer i pasientens tilstand✗ Responderer feilaktig i forhold til situasjonen✗ Deaktiverer alarmer uten å sjekke dem

Forutse og være i forkant - spørre "hva hvis...?" spørsmål og tenke høyt omkring mulige resultater og konsekvenser av handlinger og tiltak, for å kunne forutsi hva som kan skje i nær framtid.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">✓ Er i forkant av situasjonen ved å gi væske/medikamenter ved behov✓ Vurderer effekten av handling/tiltak✓ Tenker forebyggende ved å gjøre nødvendige tiltak for å unngå eller begrense potensielle problemer✓ Gjenkjenner tegn til utvikling av kritiske situasjoner	<ul style="list-style-type: none">✗ Tenker ikke igjennom potensielle risikomomenter/problemer✗ Øker ikke overvåkningsnivået i takt med utviklingen av pasientens tilstand✗ Er uoppmerksom på det som foregår i operasjonsfeltet✗ Forutser og forstår ikke medikamentenes virkningsmekanisme og interaksjoner

BESLUTNINGSTAKING

Omfatter ferdigheter angående bedømming og valg av handlingsalternativer, både under normale forhold og i tidspressede akutsituasjoner. Kategorien inneholder tre elementer: identifisere handlingsalternativer; vurdere risikofaktorer og velge handlingsalternativ; revurdere.

Identifisere handlingsalternativer - skaffe oversikt over ulike mulige handlingsalternativer for å kunne ta en beslutning eller løse et problem

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">✓ Identifiserer handlingsalternativer basert på faglig vurdering og tidligere erfaringer✓ Diskuterer ulike handlingsalternativer med kolleger eller pasient✓ Søker veiledning fra anestesilege når situasjonen krever det	<ul style="list-style-type: none">✗ Tar en forhastet beslutning selv om det er tid til å vurdere alternativer✗ Spør ikke andre teammedlemmer om forslag til handling når det er aktuelt✗ Ignorerer forslag fra andre teammedlemmer

Vurdere risikofaktorer og velge handlingsalternativ - avveie fordeler og ulemper ved ulike handlingsalternativer og velge en løsning eller handling basert på dette

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">✓ Vurderer risiko/farer ved ulike handlingsalternativer✓ Avveier handlingsalternativer på bakgrunn av pasientens tilstand✓ Vurderer kritisk tidsbruk ved ulike handlingsvalg✓ Iverksetter den valgte handlingen	<ul style="list-style-type: none">✗ Innhenter ikke relevant informasjon om et ukjent medikament/ pasienttilstand✗ Ser kun et mulig handlingsalternativ eller blir handlingslammet✗ Konferer ikke med tilgjengelige teammedlemmer om mulige alternativer

Revurdere - reflektere hele tiden over beslutninger som er tatt; revurdere situasjonen i forhold til det valgte handlingsalternativet.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">✓ Revurderer pasientens tilstand etter behandling eller tiltak✓ Reflekterer over situasjonen dersom beslutningen var å avvente✓ Fortsetter å vurdere alternative tiltak etter hvert som pasientens tilstand utvikler seg	<ul style="list-style-type: none">✗ Setter ikke av nok tid til at tiltaket kan virke✗ Inkluderer ikke andre teammedlemmer i revurdering✗ Revurderer ikke handlingsvalg i lys av ny informasjon

OPPGAVELØSNING:

Omfatter ferdigheter angående organisering av ressurser og iverksetting av nødvendige handlingsstrategier i forhold til avdelingsrutiner og kliniske standarder. Kategorien inneholder fire elementer: planlegge og forberede; prioritere; identifisere og anvende ressurser; overholde standarder og kvalitet.

Planlegge og forberede - utvikle strategier for å håndtere den aktuelle oppgaven og eventualiteter som kan oppstå, revurdere strategiene og iverksette nødvendige tiltak for å komme i mål.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">✓ Avklarer oppgavefordeling med andre medlemmer av teamet✓ Finner fram nødvendige medikamenter og utstyr på forhånd✓ Omstiller seg raskt ved endringer i planen✓ Planlegger postoperativt forløp for pasienten i samarbeid med teamet	<ul style="list-style-type: none">✗ Endrer ikke planen etter å ha fått ny informasjon✗ Klargjør ikke aktuelle medikamenter og utstyr før i siste øyeblikk✗ Har ikke egnede akutte/alternative medikamenter og relevant utstyr tilgjengelig

Prioritere - vurdere fortløpende betydning av oppgaver, tiltak, potensielle problemer og opplysninger i forhold til tidsbruk og alvorlighetsgrad; identifisere nøkkelområder og holde fokus uten å la seg bli distrahert av mindre betydningsfulle forhold.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">✓ Diskuterer prioriteringer for gjeldende situasjon med teamet✓ Anvender en systematisk tilnærming i prioritering av oppgaver (f.eks. ABCDE)✓ Skiller mellom viktige og mindre viktige oppgaver i kritiske situasjoner	<ul style="list-style-type: none">✗ Lar seg bli distrahert i prioritering av oppgaver✗ Er ikke oppmerksom på kritiske forhold✗ Endrer ikke prioritering ved endrede kliniske forhold

Identifisere og anvende ressurser - innhente nødvendige og tilgjengelige ressurser for å gjennomføre oppgaven (for eksempel personale, ekspertise, utstyr). Anvende ressursene med minst mulig avbrudd og stress, og uten å påføre andre medlemmer i teamet unødvendig belastning.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">✓ Identifiserer tilgjengelige ressurser, og ber om ekstra ressurser ved behov✓ Fordeler oppgaver til relevante teammedlemmer	<ul style="list-style-type: none">✗ Anvender ikke tilgjengelige ressurser✗ Ber ikke om hjelp ved behov i akutsituasjoner✗ Arbeider ikke parallelt med resten av teamet ved oppgaveløsningen

Overholde standarder og kvalitet - sikre trygghet og kvalitet ved å anvende anerkjente anesthesiologiske prinsipper, standarder for god praksis og kliniske retningslinjer.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">✓ Kontrollerer at pasienten er klarert i forhold til «Norsk standard for anestesi (f.eks. ASA-klassifikasjon, anestesiform, fasting, allergi, luftveisvurdering)✓ Følger retningslinjer for hygiene, behandlingsregimer og dokumentasjonskrav✓ Utfører dobbeltkontroll av medikamenter✓ Kontrollerer anesthesiapparat og annet aktuelt medisinskteknisk utstyr før hver pasientsituasjon	<ul style="list-style-type: none">✗ Bekrefter ikke pasientens identitet og samtykke✗ Følger ikke vedtatte retningslinjer for kontroll av medikamenter og blodprodukter✗ Bryter standarder eller retningslinjer som f.eks. minimumsstandard for overvåkning✗ Følger ikke protokoller eller retningslinjer for håndtering av akutsituasjoner

TEAMARBEID

Omfatter ferdigheter angående samarbeid i gruppe for å sikre en effektiv og felles gjennomføring av oppgaven. Hovedfokus er på teamet, fremfor oppgaven. Kategorien inneholder fem elementer: utveksle informasjon; vurdere roller og kompetanser; vise autoritet og gjennomslagskraft; koordinere aktiviteter; støtte andre teammedlemmer.

Utteksle informasjon - dele kunnskap og opplysninger som er nødvendige for samarbeid i teamet og gjennomføring av oppgaven.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">✓ Bekrefter felles forståelse av situasjonen med sjekklisten «Trygg kirurgi»✓ Kommuniserer relevante vurderinger og observasjoner til teammedlemmene✓ Anvender presis, faglig begrunnet og lett forståelig kommunikasjon✓ Opprettholder nøyaktig og korrekt dokumentasjon	<ul style="list-style-type: none">✗ Varsler ikke andre teammedlemmer ved endringer i pasienttilstanden✗ Gir utilfredsstillende overføringsrapport✗ Inkluderer ikke relevant personell i kommunikasjonen✗ Utrykker seg ikke klart og konsist

Vurdere roller og kompetanser - vurdere egne og andre teammedlemmers ferdigheter og evne til å håndtere situasjoner; være oppmerksom på faktorer som kan begrense evnen til å handle effektivt og trygt.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">✓ Er bevisst egen rolle og kompetanse i forhold til resten av teamet og ber om hjelp når det er nødvendig✓ Presenterer seg for nye teammedlemmer✓ Er bevisst på teammedlemmenes ulike kompetansenivå og erfaringsbakgrunn✓ Er oppmerksom på egne og andre teammedlemmer som har nedsatt mestringsevne på grunn av stress eller tretthet	<ul style="list-style-type: none">✗ Avklarer ikke rollefordeling/kompetanser✗ Tar på seg oppgaver utover eget kompetansenivå✗ Overser hvordan andre teammedlemmer utfører sine oppgaver✗ Går inn i eksisterende team uten å klargjøre sitt kompetansenivå

Koordinere aktiviteter - samarbeide med andre teammedlemmer for å løse oppgaven; kjenne roller og ansvarsområder til de ulike teammedlemmene, og bidra aktivt til et godt samarbeid.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">✓ Bekrefter roller og ansvar til teammedlemmene («Trygg kirurgi» sjekkliste)✓ Er fleksibel og tar hensyn til andre faggruppers behov✓ Viser interesse og engasjement for at teamet skal arbeide sammen mot et felles mål	<ul style="list-style-type: none">✗ Samarbeider ikke med andre faggrupper✗ Stoler for mye på at teamet er kjent med hvordan oppgaven skal løses, gjør antakelser og tar ting for gitt✗ Hindrer at teamet klarer å løse oppgaven (ved f.eks. tidsbruk, manglende kompetanse/samarbeidsevne)

Vise autoritet og gjennomslagskraft - vite når og hvordan en aktiv rolle er nødvendig for å sikre en trygg og effektiv oppgaveløsning, tilpasset team og situasjon.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">✓ Viser nødvendig autoritet ved delegering og løsning av oppgaver✓ Gir klare og tydelige beskjeder til teammedlemmene i akutte situasjoner✓ Sikrer at de andre teammedlemmene hører etter ved formidling av viktig informasjon	<ul style="list-style-type: none">✗ Konfronterer ikke mer erfarne kollegaer eller andre faggrupper✗ Viser autoritet når det ikke er belegg for det✗ Kommuniserer eller argumenterer ikke faglig i forhold til oppgaveløsning✗ Er utydelig og når ikke frem med relevante faglige argumenter

Støtte andre teammedlemmer - vise forståelse og respekt for andres fagområder, og yte fysisk, kognitiv eller emosjonell hjelp til andre teammedlemmer ved behov.

Kjennetegn på god adferd	Kjennetegn på uhensiktsmessig adferd
<ul style="list-style-type: none">✓ Er oppmuntrende og gir støtte til trøtte, sultne og stressede teammedlemmer✓ Anerkjenner og roser andre teammedlemmers gode innsats✓ Er i forkant når kollegaer har behov for utstyr eller informasjon	<ul style="list-style-type: none">✗ Etterspør informasjon på et upassende tidspunkt✗ Er ikke oppmerksom på andres behov for en omfordeling av oppgaver✗ Svarer nedlatende eller avvisende på andres forespørsler

SCORE – ALTERNATIVER for NANTS-no

Skalaen under kan benyttes for å score ikke-tekniske ferdigheter basert på observert atferd.

Dersom det ikke er relevant at et element er vist i en situasjon, benyttes "ikke observert".

Score	Beskrivelse
5 – Meget bra	Utførelsen viser høy faglig standard og kan brukes som et meget godt eksempel for andre
4 – Bra	Utførelsen var av gjennomgående god standard som ivaretok pasientens sikkerhet og kan brukes som et godt eksempel for andre
3 – Akseptabel	Utførelsen var av akseptabel standard, men kan forbedres
2 – Marginal	Utførelsen gir grunn til bekymring og betydelig forbedring er nødvendig
1 – Dårlig	Utførelsen satte, eller kunne sette, pasientens sikkerhet i fare, omfattende opplæring og støtte er påkrevet
N - Ikke observert	Adferd kunne ikke observeres i denne situasjonen

Takk

Takk til Helle Teglgaard Lyk-Jensen og Doris Østergaard ved Dansk Institut for Medicinsk Simulation (DIMS) som har stilt innholdet i N-ANTS (Nurse Anaesthetists' Non-Technical Skills), utviklet for danske anestesisykepleiere, til disposisjon under arbeidet med NANTS-no.

